

Starta eget-bidrag eller rekryteringsstöd, vilket är mest effektivt?

av

Kenneth Carling och Lena Gustafson^{*}

1999-10-08

^{*} IFAU, Box 513, 751 20 Uppsala. Var vänlig kontakta Kenneth Carling vid frågor om rapporten: tel: 018 – 471 70 87 eller e-post: kenneth.carling@ifau.uu.se. Vi vill tacka Susanne Ackum Agell och Eva Johansson för synpunkter på denna uppsats. Vi vill också tacka Laura Larsson, Henry Ohlsson, Maria Melkersson, deltagarna vid IFAUs workshop samt seminariedeltagarna vid nationalekonomiska institutionen, Umeå universitet för synpunkter på varianter av den engelska versionen (vilken utgör underlaget för det som presenteras här) av denna uppsats.

Under 1990-talet har antalet, såväl som andelen, arbetslösa som erhållit starta eget-bidrag ökat markant. Vi tycker oss finna två huvudförklaringar till detta: *För det första* avspeglar det troligtvis en medveten förändrad inriktning av arbetsmarknadspolitiken från statsmaktens sida. Bland annat pekar en ändring som gjorts i regelverket gällande starta eget-bidraget på detta: Före 1993 klassades starta eget som en sistahandsåtgärd, som kunde komma ifråga först när andra åtgärder inte hade gett önskat resultat. Därefter kom regelverket att ändras så att åtgärden blev prioriterad, vilket innebar att den ovan nämnda restriktionen togs bort. Efter detta ser vi också en markant ökning av antalet deltagare; se Figur 1.

Figur 1. Total arbetslöshet (hållbar linje) samt starta eget-bidragets andel av samtliga åtgärder (sträckt linje) under perioden 1985-97.

För det andra har arbetslösheten ökat markant under 1990-talet och med detta har, troligtvis, även antalet arbetslösa med egenskaper som är väl lämpade för att starta eget också ökat. Figur 1 visar att ökningen av andelen deltagare i starta eget sammanfaller med ökningen av total arbetslöshet under perioden och följaktligen kommer de nya deltagarna från en större stock av arbetslösa. Denna stock har i genomsnitt bättre kvalifikationer än tidigare arbetslöshetsstockar, bl a har den genomsnittliga utbildningsnivån ökat

bland arbetslösa under 1990-talet.¹ Om vi tror att entreprenörskap är korrelerad med utbildningsnivå så skulle det kunna vara en förklaring till att allt fler *väljer* att starta eget. Därutöver är starta eget-bidraget sannolikt också *riktat* mot arbetslösa med stor egen drivkraft, eftersom det bl a krävs att den arbetslöse själv kommer med ett förslag på verksamhetsplan.²

I denna uppsats söker vi besvara frågan huruvida den ökade satsningen på starta eget-bidrag, jämfört med en satsning på mer traditionell arbetsmarknadspolitik, har varit bra. För att undersöka detta så har vi valt att *jämföra* risken att åter bli arbetslös för de som erhållit starta eget-bidrag med de som fått anställning med rekryteringsstöd under perioden 950601 – 961231. Vi undersöker således de två åtgärdernas effektivitet i förhållande till varandra. Däremot undersöker vi inte åtgärdernas effektivitet i förhållande till att vara öppet arbetslös.

Invandrare är en grupp som har det speciellt svårt på arbetsmarknaden. De har t ex oproportionerligt hög arbetslöshet. En av arbetsmarknadspolitikens uppgifter är att stärka svaga gruppers ställning på den reguljära arbetsmarknaden. Enligt Riksdagens Revisorer (1997) visar studier av den svenska arbetsmarknadspolitikens effekter att traditionella åtgärder, t ex beredskapsarbete och rekryteringsstöd, inte gett så lyckat resultat för invandrare. Under senare tid har det framförts argument att invandrare skulle vara särskilt lämpade för starta eget-bidrag jämfört med att delta i mer traditionella åtgärder. Starta eget-bidraget har också fått en inriktning som innebär att invandrare kan få bättre villkor än svenskar: Invandrare har möjlighet att få sin bidragsperiod förlängd med sex månader, vilket ger en total åtgärdsperiod på tolv istället för sex månader. Vi kommer därför att särskilt studera huruvida starta eget-bidraget har den förväntade positiva effekten för denna grupp. Kvinnor utgör en annan prioriterad grupp vid starta eget-bidrag: De har också möjlighet till sex månaders förlängd åtgärdsperiod. Vi kommer även att särskilt studera utfallet för kvinnor.

Relevansen av denna studie sträcker sig utöver den svenska arbetsmarknadssituationen, eftersom starta eget-bidrag finns som arbetsmarknadspolitisk åtgärd i många av

¹ Se t.ex. Edin och Holmlund, (1994), p 16.

² Redan här bör det nämnas att om den genomsnittliga deltagaren med starta eget-bidrag redan från början har egenskaper som är bättre, i bemärkelsen att dessa minskar risken att åter bli arbetslös, än deltagare i andra åtgärder, kan detta leda till problem (så kallat selektionsproblem) i vår analys; se avsnitt 1 för en utförlig diskussion av detta problem.

OECD-länderna (OECD, 1995). OECD-rapporten visar att deltagandegraden³ i starta eget ligger mellan 0.5% och 4%, med ett medianvärde för länderna runt 2%.

Vi har valt att disponera vår studie på följande sätt: I avsnitt 1 diskuterar vi varför det är lämpligt att jämföra starta eget-bidrag med rekryteringsstöd. Detta avsnitt innehåller en beskrivning av åtgärdernas konstruktion och deltagarnas egenskaper, hur vi i vår analys hanterar eventuella selektionsproblem och en diskussion om eventuella dödvikts- och undanträngningseffekter. I avsnitt 2 redogör vi för resultaten från tidigare studier på området samt vad vår analys visar. I avsnitt 3 sammanfattar vi resultaten och diskuterar några policyimplikationer.

1. Kan man jämföra starta eget-bidrag med rekryteringsstöd?

Vi har valt att jämföra starta eget-bidrag med rekryteringsstöd eftersom båda åtgärderna på ett direkt vis leder till anställning, som också är avsedd att fortsätta efter åtgärdsperiodens slut. Skillnaden mellan åtgärderna är att i det ena fallet är deltagaren arbetsgivare och i det andra fallet är deltagaren anställd. En naturlig invändning mot vårt angreppssätt, d v s att jämföra risken att åter bli arbetslös för dem som fått starta eget-bidrag med dem som fått anställning med rekryteringsstöd, är att eventuella skillnader i effekt mellan åtgärderna beror på att deltagarna i starta eget-bidrag inte är jämförbara med deltagarna i rekryteringsstöd. Många skulle hävda att rekryteringsstöd i första hand vänder sig till långtidsarbetslösa, dvs en grupp av arbetslösa som haft förhållandevis stora problem att få ett jobb, medan starta eget-bidraget vänder sig till arbetslösa med förhållandevis goda förutsättningar att få ett jobb även utan åtgärd. En eventuell skillnad i effekt mellan dessa åtgärder skulle snarare avspegla en skillnad i deltagarnas inneboende förutsättningar att få och att behålla ett jobb än en skillnad i åtgärderna som sådana. Detta är det klassiska selektionsproblemet, vilket kan förmodas vara mycket betydande i vår jämförelse. Vi kommer därför att ägna denna fråga speciell uppmärksamhet i detta avsnitt där vi för övrigt presenterar: formalia för de två åtgärderna för den undersökta perioden; deskriptiv

³I OECD (1995) mäts deltagandegraden som antalet individer som erhåller starta eget-bidrag dividerat med antalet individer som erhåller arbetslöshetsersättning.

statistik för deltagarna i de båda åtgärderna; samt diskutera eventuella skillnader i dödvikts- och undanträngningseffekter mellan åtgärderna.

1.1 Åtgärdernas konstruktion

För att vara berättigad till *starta eget-bidrag* krävs, i grova drag, att personen har fyllt 20 år, är arbetslös eller riskerar att bli arbetslös och att han eller hon är registrerad vid arbetsförmedlingen som arbetssökande. Den sökande måste bedömas ha goda förutsättningar att bedriva näringsverksamhet och företagsidén måste bedömas få en tillfredsställande lönsamhet och ge bidragstagaren varaktig sysselsättning. Bidraget utgår under sex månader och motsvarar ungefär samma ersättning som individen skulle ha uppburit som öppet arbetslös; undantaget avser de oförsäkrade som erhåller 103 kr per dag i starta eget-bidrag.

Deltagare i *rekryteringsstöd* skall också vara registrerade som arbetssökande vid arbetsförmedlingen och ha fyllt 20 år. Åtgärden har ofta varit riktad mot långtidsarbetslösa, men även personer med korta arbetslöshetstider har i praktiken deltagit. Programperioden är ungefär densamma som för starta eget. Ersättningen till deltagarna är avtalsenlig lön. Arbetsgivaren kompenseras med 50% av lönekostnaden, dock högst 350 kr per dag. I Tabell 1 presenteras en översiktlig jämförelse av de bägge åtgärderna.

Ersättningsnivån till deltagarna i de båda åtgärderna kan således skilja sig åt, särskilt för personer som endast har KAS (nuvarande grundförsäkringsbelopp) eller är oförsäkrade. I dessa fall är troligtvis ersättningen högre för deltagare i rekryteringsstöd än för motsvarande deltagare i starta eget. Å andra sidan utgör starta eget-bidraget en miniminivå för inkomsten, eftersom företagaren också kan ta ut lön från företaget. Man kan därför inte utesluta att deltagarna i de båda åtgärderna erhåller ungefär lika stor ersättning under åtgärdsperioden.

Den vanligaste branschen inom vilken företag startas med starta eget-bidrag är detaljhandel, ca 32%. Därefter följer konsultverksamhet, personliga- och kulturella tjänster, tillverkning samt byggindustrin. Branschtillhörigheten för rekryteringsstöd ser relativt likartad ut. De flesta anställningar med rekryteringsstöd uppkommer inom privat sektor och vanligast är detaljhandel, 23%. Kostnaden för starta eget-bidrag är ca 10 300 kr per deltagare och månad, medan den motsvarande kostnaden för rekryteringsstöd är 8 400 kr.

Tabell 1. Översikt av starta eget-bidrag och rekryteringsstöd

	Starta eget-bidrag	Rekryteringsstöd
Ersättning:		
Berättigad till a-kassa	Motsvarande a-kassa	Avtalsenlig lön
Grundförsäkrad (tidigare KAS)	Motsvarande grundför- säkringsbelopp	Avtalsenlig lön
Oförsäkrad	103 kr/dag	Avtalsenlig lön
Branschtillhörighet:^a		
Detaljhandel	32%	23%
Konsultverksamhet	23%	18%
Personliga och kulturella tjänster	20%	13%
Tillverkning	10%	22%
Konstruktion (Bygg)	10%	15%
Kostnad:^b		
Kostnad/månad och deltagare	10 300 kr	8 400 kr
Antal deltagare:	9 043	14 142
Normal tid i åtgärd:^c (månad)	6	4-6

Notera:

a Uppgifterna är hämtade ur AMS (1998).

b Siffrorna avser budgetåret 1994/95.

c Vid våra kontakter med arbetsförmedlingen har det framkommit att åtgärdsperioden i rekryteringsstöd kan bero på en bedömning av huruvida arbetsgivaren förefaller vara seriös i sina avsikter om fortsatt anställning efter åtgärdens slut. Om så inte uppfattas vara fallet kan åtgärdsperioden bli kortare.

Figur 2 nedan visar inflödet till starta eget, beräknat som antalet deltagare som påbörjar åtgärden under ett år, delat med summan av deltagarna som påbörjar starta eget och rekryteringsstöd under period. Sedan starta eget började 1984, har åtgärden gått från 0 till närmare 40 % av de här båda åtgärderna och den centrala frågan i studien är alltså huruvida detta är en lyckosam utveckling.

1.2 Deskriptiv statistik för deltagarna

Undersökningens material utgörs av samtliga arbetssökande som antingen erhöll starta eget-bidrag eller rekryteringsstöd under perioden juni 1995 till december 1996; dessutom skulle de vara inskrivna vid arbetsförmedlingen för första gången. Deltagarna följs till mars 1999; därmed blir uppföljningsperioden som längst knappt fyra år. Uppgifter om

tiden till det att deltagaren ånyo registreras som arbetslös hämtas ur AMSs Händel- databas, liksom uppgifterna om deltagarnas egenskaper och tidigare arbetslöshetsperiod. Uppgifter om arbetslöshetsersättning och tidigare löner hämtas ur Akstat-databasen.

Figur 2. Inflödet till starta eget-bidraget (beräknat som antalet deltagare som påbörjar starta eget under ett år, delat med summan av deltagarna som påbörjar starta eget och rekryteringsstöd under samma år) under perioden 1985–97.

Tabell 2 ger oss deskriptiv statistik över deltagarnas egenskaper i starta eget-bidrag och rekryteringsstöd. Jämförbarheten i observerbara egenskaper är förhållandevis god. På ett par punkter skiljer sig dock deltagarna åt: De som deltar i starta eget-bidrag har kortare inskrivningsperiod vid förmedlingen än de som deltar i rekryteringsstöd; skillnaden i medel och medianvärde är ca sex månader. Vi kan också notera att för båda åtgärderna återfinns det personer som varit inskrivna vid arbetsförmedlingen över 10 år. (Detta kan vara felkodningar i grunddata. Vår statistiska analys är dock mycket robust mot denna typ av extremvärden.) De som erhållit starta eget-bidrag, jämfört med de som är anställda med rekryteringsstöd, har oftare en högskoleutbildning, stor erfarenhet i sökt yrke, ingen ersättning från arbetslöshetsförsäkringen och svenskt medborgarskap. Att de med starta eget-bidrag har en högre genomsnittlig dagpenning och tidigare lön är inte förvånande med tanke på att de har en högre genomsnittlig utbildningsnivå och mer erfarenhet.

Tabell 2. Deskriptiv statistik för deltagarna i starta eget och rekryteringsstöd.

Egenskaper	Starta eget-bidrag	Rekryteringsstöd
	Medelvärde (<i>standardavvikelse</i>)	Medelvärde (<i>standardavvikelse</i>)
Ålder:	36.8 (11,6)	37.1 (11,5)
Median	36	37
Min / max	18 / 66	18 / 66
Kvartil 1 / Kvartil 3	27 / 46	27 / 46
Kön (Kvinna=1)	.352 (.478)	.323 (.468)
Arbetshandikapp	.062 (.024)	.081 (.027)
Arbetslöshetshistoria:		
Ej tidigare deltagit i åtgärd ^a	.552 (.247)	.587 (.242)
Dagar som arbetssökande före åtgärd:	511 (529)	653 (537)
Median	298	503
Min / max	0 / 4060	0 / 5940
Kvartil 1 / Kvartil 3	98 / 786	204 / 1010
Utbildning:		
Grundskola	.278 (.201)	.279 (.201)
Högst 2-årigt gymnasium	.231 (.178)	.227 (.176)
Minst 2-årigt gymnasium	.238 (.181)	.373 (.234)
Högst 2-åriga universitetsstudier	.070 (.065)	.040 (.038)
Minst 2-åriga universitetsstudier	.183 (.150)	.081 (.074)
Erfarenhet i sökt yrke:		
Ingen erfarenhet i sökt yrke	.143 (.122)	.317 (.217)
Liten erfarenhet i sökt yrke	.128 (.111)	.217 (.170)
Stor erfarenhet i sökt yrke	.730 (.197)	.466 (.249)
Ersättning som arbetssökande:		
A-kassa	.329 (.221)	.370 (.233)
KAS	.081 (.075)	.142 (.123)
Ingen ersättning	.590 (.242)	.488 (.250)
Dagpenning i kronor	305 (239)	265 (229)
Tidigare (log) lön ^b	3.83 (.242)	3.12 (3.24)
Medborgarskap:		
Svensk	.917 (.076)	.821 (.147)
Västeuropa	.032 (.031)	.039 (.038)
Östeuropa	.021 (.020)	.103 (.092)
Asien, Afrika, Syd Amerika, Amerika	.031 (.030)	.037 (.036)

Notera:

a: Ej tidigare deltagit i åtgärd = 1, det vill säga om individen endast varit registrerad i sökandekategorierna 11-14 i AMS HÄNDELSE-databas innan han eller hon får starta eget-bidrag eller anställning med rekryteringsstöd.

b: Tidigare (log) lön kommer från databasen AKSTAT och avser logaritmen av den lön individen hade innan han/hon blev arbetslös.

1.3 Hur vi beaktar selektionsproblemet i vår statistiska analys⁴

I Tabell 2 ser vi att deltagarna skiljer sig åt m a p vissa egenskaper. Första steget i analysen är att utnyttja dessa variabler så att den uppmätta skillnaden mellan åtgärderna rensas för dessa skillnader i egenskaper hos deltagarna. Det görs med olika statistiska tekniker som är varianter på regressionsanalys. Det visar sig att de variabler som finns tillgängliga är betydelsefulla och på så vis kan i hög grad rensa för skillnader, men ändå kan en del skillnader tänkas kvarstå och leda till felskattning av effekten.

Vi använder två angreppssätt för att kontrollera detta tänkbara fel: *det första* är att korrigera för skillnader mellan arbetsförmedlingskontor och därigenom ytterligare rensa för skillnader; *det andra* är att med simuleringar beräkna hur stort det maximala felet kan bli. Effektskattningen är robust mot ytterligare kontroll för kontor och det tyder på att selektionsproblemet är reducerat till att vara av ringa betydelse. Simuleringarna visar att selektionsproblemet i värsta fall kan leda till en felskattning på 25 procent. Som framgår senare i rapporten är det felet litet i förhållande till den uppmätta effekten. Således visar också simuleringsansatsen att selektionsproblemet är kraftigt reducerat.

1.4 Dödvikts- och undanträngningseffekter

Vid en utvärdering av arbetsmarknadspolitikens effekter på sysselsättningen är frågan om nettoeffekter av central betydelse. Det finns en uppenbar risk att en åtgärd används för att ge sysselsättning åt en person som helt eller delvis övertar arbetsuppgifter, vilka utan åtgärden skulle ha utförts av en annan person (sk undanträngningseffekt). Det finns även en risk att personen i åtgärd skulle ha blivit anställd även utan åtgärden (sk dödviktseffekt).

I Riksdagens Revisorer (1997) diskuteras att starta eget-bidraget kan föra med sig vissa ”bieffekter”. Detta kan inträffa om en person skulle ha startat ett eget företag även utan starta eget-bidraget; detta är den så kallade dödviktseffekten. Ett av målen för den aktiva arbetsmarknadspolitikerna är att minska kostnader förknippade med arbetslöshet

⁴ För en utförlig beskrivning av selektionsproblemet i den här studien, se Carling och Gustafson (1999).

och därmed kan dödviktseffekten ses som en form av resursslöseri.⁵ Enligt Riksdagens Revisorer (1997) uppger 40-50% av tillfrågade egenföretagare att de skulle ha startat företaget även utan starta eget-bidrag. Man kan även tänka sig att starta eget-bidrag leder till undanträngning, d v s att företag som startats med bidrag tränger undan liknande verksamheter utan bidrag.

Här skulle vi vilja poängtera att det även kan uppstå negativa bieffekter av rekryteringsstöd. Ett rekryteringsstöd leder till undanträngningseffekter om arbetsgivaren skulle ha anställt vid samma tillfälle även utan stödet. En dödviktseffekt uppstår om arbetsgivaren dessutom skulle ha anställt samma personen även utan stödet. AMS (1997) bygger på en enkät ställd till anställda med rekryteringsstöd. Där ställde man frågan om vad de tror skulle ha hänt med deras arbetsuppgifter om inte anställningen med rekryteringsstöd hade kommit till stånd. 48% svarar att de tror att någon skulle ha anställts ändå. AMS (1995) bygger på en motsvarande enkät till arbetsgivarna, där frågor ställs om huruvida någon skulle ha anställts om det inte hade varit för rekryteringsstödet. 36% av de tillfrågade svarade att anställning skulle ha skett ändå. Till dessa 36% ställdes dessutom frågan om de i så fall skulle ha anställt samma person och här svarade 56% ja. Således är undanträngningseffekten 36% och dödviktsförlusten ungefär 20% ($0.36 \cdot 0.56$).

Det faktum att det finns dödvikts- och undanträngningseffekter i båda fallen (och det kan inte uteslutas att dessa balanserar varandra) får oss att tro att en partiell analys av åtgärdernas relativa individeffektivitet kan ge god information om hur politiken även fortsättningsvis bör utformas.

2. Resultat

2.1 Tidigare studier

Ibland hör man argumentet att arbetslösa utgör den grupp i arbetskraften som är minst lämpade att starta ett eget företag. Detta argument får inget direkt stöd från den empiriska utvärderingslitteraturen. Amerikanska utvärderingar visar att *bidrag för att starta eget* ger relativt bra resultat, åtminstone för de grupper som åtgärden historiskt har riktats mot; se t ex Katz m fl (1998) och Vroman (1997). Wong m fl (1998) finner en generell

⁵ Dödviktseffekten kan minska om det är så att företaget överlever längre på grund av bidraget, även om det skulle ha startats företaget utan bidraget. Huruvida företagen överlever längre om det startats upp med starta eget-bidrag är dock en öppen fråga och bör bli föremål för fortsatta studier.

positiv effekt av det kanadensiska egenföretagarprogrammet; effekten varierar dock för olika delgrupper av deltagare. Amerikanska utvärderingar, baserade på experiment samt data från naturliga experiment visar att också åtgärder med *subventionerad anställning* är effektiva; även här är utfallet bäst då det riktas mot specifika grupper av arbetslösa. Icke-experimentella europeiska studier av subventionerad anställning, bl a den tyska studien av Kraus m fl (1997) och den brittiska studien av Payne m fl (1996) visar även de på positiva resultat från subventionerade anställningar.

2.2 Våra resultat

Utfallsvariabeln i vår analys är *tiden från det att åtgärden tar slut fram tills dess att personen återvänder som arbetslös till arbetsförmedlingen*. Med hjälp av denna utfallsvariabel kan vi jämföra risken att återkomma till arbetsförmedlingen som arbetssökande vid en viss tidpunkt för deltagarna i de bägge studerade åtgärderna. Vi finner att risken för att åter bli arbetslös är större för deltagarna i rekryteringsstöd än för de som erhållit starta eget-bidrag. Detta resultat kan ha åtminstone två möjliga förklaringar:

Den ena förklaringen skulle kunna vara att starta eget-bidrag är en betydligt mer effektiv åtgärd än rekryteringsstöd; åtminstone för den knappt fyraåriga period vi undersöker. Vi vet inget om vad som händer efter denna period, men risken att återvända till arbetslöshet visar dock på ett entydigt mönster: Den risk som förknippas med rekryteringsstöd ligger betydligt högre under hela den undersökta perioden, vilket måste tolkas som ett relativt robust resultat.

Tabell 3. Skattning av effekten. Resultat efter stegvis ökning av förklarande faktorer. Ett parametervärde som närmar sig stegvis mot noll innebär att det inte finns någon faktisk skillnad mellan åtgärderna, bara mellan de som deltar i dem.

Modell	Parameter (standardfel)
A (utan kontroller)	-.927 (.028)
B (med kontroll för individkaraktäristika*)	-.824 (.030)
C (B + kontroll för tidigare arbetslöshetshistoria)	-.788 (.030)
D (C + kontroll för tidigare lön)	-.777 (.030)
E (D + kontroll för lokalt arbetsmarknadsindex)	-.775 (.030)
F (D + kontroll för lokal näringslivsstruktur och dynamik)	-.778 (.030)
E (F + kontroll för olika arbetsförmedlingskontor)	-.752 (.030)

Notera: * Individkaraktäristika inkluderar ålder, kön, arbetshandikapp, utbildning, arbetslivserfarenhet, medborgarskap samt ersättning som arbetslös (förutom tidigare lön).

Den andra möjliga förklaringen är att de personer som har erhållit starta eget-bidrag redan före deltagande i åtgärd hade ”bättre egenskaper” än de som erhållit anställning med rekryteringsstöd (se diskussionen i avsnitt 1). Detta kan ge upphov till ett allvarligt selektionsproblem: Om den genomsnittlige deltagaren i starta eget har ”bättre egenskaper” än andra åtgärdsdeltagare, så kommer den positiva effekten av starta eget-bidrag att överskattas. Problemet med selektion kan minskas genom att kontrollera för de faktorer som man tror kan skilja sig åt mellan olika deltagare, tex. kön, ålder, utbildning och tidigare arbetslivserfarenhet, såsom diskuterats i avsnitt 1.3. När man analyserar tiden i arbete efter åtgärd för personer med likartade egenskaper, så elimineras risken för att just dessa egenskaper ska leda till snedvridning och därmed blir resultatet mer robust; se Tabell 3 för en sammanställning av resultaten för olika modellspecifikationer. Robustheten i resultaten förstärks också av kompletterande simuleringsberäkningar som visar att selektionsproblemet, i värsta fall, kan leda till en felskattning av effekten med 25 procent, det vill säga en tredjedel av den uppmätta effekten.

När vi kontrollerar för personliga karaktäristika finner vi att den positiva effekten av att erhålla starta eget-bidrag minskar varefter olika variabler tillförs modellen, se Tabell 3. Minskning upphör dock vid ett parametervärde på ungefär -0.75 , vilket motsvarar en effekt på ungefär 100 procent. Vi finner alltså att anställning med rekryteringsstöd innebär en dubbelt så hög risk att återgå till arbetslöshet jämfört med starta eget. Detta resultat gäller dock bara för svenska män och kvinnor, för utländska medborgare är det ingen skillnad i risk mellan åtgärderna. Förhoppningen att starta eget-bidrag skulle vara en särskilt lämplig åtgärd för invandrare finner därmed inget stöd i den här studien. Här måste vi dock betänka att vi studerar relativa effekter, och det enda vi säger är att starta eget-bidrag inte är en mer effektiv åtgärd än rekryteringsstöd för arbetslösa med utländskt medborgarskap. Huruvida det innebär att åtgärderna är effektiva i jämförelse med öppen arbetslöshet tar vi alltså inte ställning till i denna studie. Resultatet visar också att det inte föreligger någon skillnad mellan könen i risken att återgå till arbetslöshet efter erhållet starta eget-bidrag.

3. Sammanfattning och slutsats

Starta eget-bidraget har ökat sin andel av den totala åtgärdsvolymen under 1990-talet. Vi tycker oss se två huvudförklaringar till detta: *För det första* har det skett en förskjutning i inriktningen av arbetsmarknadspolitiken från statsmaktens sida, från traditionella åtgärder till starta eget-bidrag. *För det andra* har massarbetslösheten under 1990-talet, med tvåsiffriga arbetslöshetstal, inneburit en större pool av arbetssökande med egenskaper som är lämpliga för starta eget-bidrag. Syftet med denna uppsats har varit att undersöka om den ökade satsningen på starta eget-bidrag, jämfört med en satsning på mer traditionell politik, har varit bra. För att undersöka detta så har vi valt att *jämföra* risken att åter bli arbetslös för dom som fått starta eget-bidrag med dom som fått anställning med rekryteringsstöd under perioden 950601 – 961231.

Vi finner att risken för att åter bli arbetslös är *dubbelt* så stor efter en anställning med rekryteringsstöd jämfört med att erhålla starta eget-bidrag. Detta resultat verkar vara robust m a p modellspecifikation. Det positiva resultat för starta eget-bidrag som studien påvisar, gäller dock endast svenska deltagare. Förhoppningen att starta eget-bidrag skulle vara en särskilt lämplig åtgärd för invandrare finner därför inget stöd i denna studie. Här bör man dock notera att vår definition av invandrare bygger på medborgarskapskoden i AMSs Händeldatabas. Det är en öppen fråga huruvida medborgarskap mäter invandrarbegreppet på ett tillfredsställande sätt. Enligt vår mening vore det önskvärt att få ytterligare indikatorer på hur stor möjlighet en person av utländskt ursprung har haft till assimilation (om man utgår ifrån att bristande assimilation är orsaken till de observerade problemen på arbetsmarknaden för invandrare). Sådana indikatorer kan t ex vara information om tid i Sverige, födelseland och hur pass väl man behärskar svenska i tal och skrift. Vi kan dock vara ganska säkra på att hur vi än söker kvantifiera invandrarbegreppet, så är det säkert ett mycket trubbigt begrepp för att söka mäta de problem som en person av utländsk härkomst kan möta på den svenska arbetsmarknaden.

Sammantaget drar vi slutsatsen att den förändrade inriktning av arbetsmarknadspolitiken under 1990-talet, till förmån för starta eget-bidrag, har varit lyckad. Innebär detta att man bör satsa ännu mer på starta eget-bidrag? Inte nödvändigtvis. Effektiviteten i en åtgärd kan avta om det inte finns pool av arbetssökande med egenskaper som passar för åtgärden; se t ex Martin (1998) för en diskussion. Vid en närmare analys av hur olika arbetsförmedlingskontor beviljar starta eget-bidrag så finner vi en stor spridning mellan

kontoren. Denna spridning skulle kunna förklaras av att kontoren har olika geografisk belägenhet eller näringslivsstruktur eller att de arbetssökandes egenskaper skiljer sig åt mellan kontor. Eftersom variationen mellan kontoren kvarstår efter det att vi kontrollerar för dessa olikheter, får det oss att tro att en fortsatt expansion av starta eget-bidrag, åtminstone på de kontor där åtgärden är förhållandevis ovanlig, kan ge fortsatt goda resultat.

Referenser

- AMS (1995) "Rekryteringsstödet resultat", Uuu 1995:1, Stockholm
- AMS (1996) "Starta eget-bidraget – 1995 års uppföljning", Pfu 1996:1, Stockholm
- AMS (1997) "Åtgärdernas undanträngningseffekter. En enkätstudie utifrån deltagarperspektivet", Ura 1997:12, Stockholm
- AMS (1998) "Åtgärdsundersökningen 1998", Apra 1998:3, Stockholm
- Carling K och L Gustafson (1999) "Self-employment vs. subsidized employment: Is there a difference in the re-unemployment rate?", Working Paper 1999:6, IFAU, Uppsala
- Edin P-A och B Holmlund (1994) "Arbetslösheten och arbetsmarknadens funktions-sätt", Bilaga 8 till LU94, Fritzes, Stockholm
- Katz L, M Stanley och A Kreuger (1998) "Impacts of employment and training programmes: the American experience" i *International Evidence on Employment Policies*, Treasury Working Paper 70, HM Treasury, England
- Martin J (1998) "What works among active labour market policies: evidence from OECD countries experiences, OECD, labour market and social policy – occasional papers, nr 35
- OECD (1995) "Self-employment programmes for the unemployed", papers and proceedings, Working Papers 78, OECD, Paris
- Riksdagens Revisorer (1997) *Starta-eget-bidraget*, Rapport 1996/97:5, Stockholm
- Vroman W (1997) "Self Employment Assistance", rapport, The Urban Institute, Washington
- Wong G, H Henson och C Riddell (1998) "Earnings Impact of Self-Employment Assistance for the Canadian Unemployed, 1987-1996", stencil, Strategic Evaluation and Monitoring, Human Resources Development, Canada